

ANDREY NİKOLAYEViÇ KONONOV'UN İLİM YOLU*

S.N. İVANOv

Tarihler 27 Ekim 1986'yı gösterirken Sovyet Türkolojisinin yetiştirdiği en önemli isimlerden birisi olan, akademisyen Andrey Nikolayeviç Kononov'un doğumunun 80. ilmi ve pedagojik faaliyetlerinin ise 55. yıl dönümü kutlanmaktadır. Andrey Nikolayeviç; bizlerin ve aynı zamanda yabancı ülkelerde Türkoloji ve şarkiyatla ilgisi olan hemen herkesin yakinen bildiği: Türk Dillerinin grameri, leksilojisi, etimolojisi, tarihî grameri, Türk tekstilojisi, Türkoloji ve şarkiyat tarihi ile alâkalı birçok ilmi çalışmanın müellifidir¹.

Büyük ilim adamının ilim yolu onun çağdaşları için her zaman ilginç ve ibret verici olmuştur. Bu yol doğrultusunda kaynakları takip etmesi ve o zaman kadar yapılan çalışmaları tam manasıyla anlayıp, önemini kavraması Kononov'un gelecekte ilim yoluna yön veren en önemli özellikleri olmuştur.

Her ilim adamının geçmişi onun ilim yolunun başında karşılaştığı âlimlerden ve ilgilendiği alanın o zamanda kadar gelmiş olduğu birikimden ibarettir. Andrey Nikolayeviç'in Türkoloji alanında ders aldığı hocaları A.N. Samayloviç, S.E. Malov, N.K. Dimitriyev, şarkiyat alanında ise V.V. Barthold, N.Ya. Marr ve İ.Yu. Kraçkovski'dir. Fakat şunu da belirtmeliyiz ki Andrey Nikolayeviç hemen hemen zamanın önde gelen bütün Türkoloji ve şarkiyat âlimlerinden ders almıştır. Elbette ki bahsini ettiğimiz bu iddianın inandırıcı temelleri vardır. Andrey Nikolayeviç'in ilgilendiği alana olan bakış açısı son derece geniş ve pek az ilim adamında görülebilecek kadar derindi: Andrey Nikolayeviç'in Türkoloji'de ilgisini çekmeyen aynı şekilde şarkiyat tarihinde de yabancı olduğu alan yoktu. Onun şarkiyat ve Türkoloji ile alâkalı çeşitli konularda kaleme aldığı olduğu ansiklopedi maddeleri hepimizce bilinmektedir.

Şüphesiz Andrey Nikolayeviç'in ilim adamı olarak bu yola girmesine en büyük Sovyet Türkoloğu olan ve Andrey Nikolayeviç ile aynı alanlara alâka duyan V.V. Radloff'un ilmi mirasının son derece olumlu etkisi olmuştur. Andrey Nikolayeviç² genel olarak gramer içerisinde morfolojiye önem vermiş ve *VII- IX vv Grammatike Yazıka Tyurskih Runiçeskih Pamyatnikov* adlı bu çalışmada Türk dillerinin tarihine verdiği önem açıkça görülmüştür.

Andrey Nikolayeviç'in ilmi dünya görüşünün ve Türk dillerinin gramer düzenine karşı belli bir fikir edinerek kendine göre bir bakış açısı oluşturmasında Türkoloji alanında çoğunlukla Hint-Avrupa dil ailesinden temel farklılıkları bulunan Türk dillerinin gramer şekillerini ve sentaks yapısını kendine araştırma konusu olarak seçen ilim adamı P.M. Melioranskiy'in arakasında bırakmış olduğu ilmi birikim ve çalışmaları nihâî rol oynamıştır. P.M. Melioranskiy'in ilme olan bakış açısı ve fikirleri Andrey Nikolayeviç'in gramerci olarak bütün araştırmalarına yansımıştır: Andrey Nikolayeviç tarafından Türk dillerinin gramerine dair yapılan temel çalışmalarda Türk dillerinin yapısı ve tarifi verilmiştir. (*Grammatika Turetskogo Yazıka*, 1941; *Grammatika Uzbekskogo Yazıka*,

* *Turcologika k Vosmidesyatiletıyü Akademika A.N. Kononova. Leningrad, Nauka Leningradskoye Otdeleniye* 1986.

¹ Sm.: Materialı k Biobibliografii Uçennıh SSSR. Ser. Sep. lit. i. Yaz. Andrey Nikolayeviç Kononov. M., 1980, vıp. 13.

² Sm.: Vekilov A. P., İvanov S. N. Andrey Nikolayeviç Kononov: (K semidesyatitsyatiletıyü so dnya rocdeniya). – St, 1981, No 5, s. 99-101

1948; *Grammatika Sovremennogo Turetskogo Literaturnogo Yazıka*, 1956; *Grammatika Sovremennogo Uzbekskogo Literaturnogo Yazıka*, 1960) Bu kitaplar tarihçiliğin canlı hisleri ile dolu olduğu gibi Türk dilleri gramerlerine dair yapılan ve temel kaynak niteliği taşıyan çalışmalardır.

Andrey Nikolayeviç'in Türkoloji ve şarkiyat ilimlerinin tarihlerine karşı olan derin ilgisi; hocaları ve aynı zamanda büyük şarkiyat tarihçileri V.V. Barthold ve İ.Yu. Kraçkovskiy'den kendisine miras kalmıştır. Andrey Nikolayeviç'in Türkoloji tarihine dair yapılan çok sayıdaki çalışması iki baskı halinde yayımlanmıştır (1972, 1982). *İstoriya İzuçeniya Tyurskih Yazıkov v Rosii. Dooktyabrskiy Period ve Biobibliografiçeskiy Slovar Oteçestvennih Tyurkologov. Dooktyabrskiy Period* (1974).

Andrey Nikolayeviç'in bir araştırmacı olarak ilgisini en fazla yoğunlaştırdığı alan şarkiyatın geleneksel kaynakları olmuştur. Gramer üzerinde uzmanlaşan diğer Türkologlardan farklı olarak Andrey Nikolayeviç tarihî Türkçe kaynakların el yazma metinleri üzerinde çalışarak, bu metinlerin tıpkı baskılarının yapılması çalışmalarına aktif olarak katılmıştır: Ališir Nevai'nin *Vozlubenny Serdets*, 1948, ve Abu-l- gazihan'ın *Rodoslovnaya Turkmen*, 1958.

Andrey Nikolayeviç'in araştırma faaliyetlerini daha iyi anlamaya çalıştığımızda onun ilim hayatına; daha doğru bir tabirle gramer üzerine yaptığı ilk çalışmalarına Türkoloji-Osmanlıca'dan başladığını ve daha sonraki çalışmalarıyla hemen hemen bütün dünyada tanınan büyük bir ilim adamı olduğunu görürüz. Bahsini ettiğimiz bu başarıya müellifin sadece şarkiyat ve Türkolojiye olan ilgisi değil, Türk dillerinin ortak özellikleri, şaşırtıcı benzerlikleri, gramer yapısının özellikleri ve Türk dil kültürünün farklı tarafları onun başarılı olmasında büyük rol oynamıştır.

Andrey Nikolayeviç ortak Türkoloji şeklinde özetleyebileceğimiz bir kavramın oluşması için (Sadece Osmanlıca değil) yapmış olduğu çabalar üzerinde, müellifin şahsî özelliklerinden en önemlisi olan ülkesine ve halkına hizmet etme gayesi büyük rol oynamıştır. Bu konuyla alakalı Andrey Nikolayeviç'in de bizzat konuşmaları mevcuttur³.

Andrey Nikolayeviç millî şarkiyat ve Türkoloji'nin en zengin geleneklerini şahsî olarak yaptığı ilmi çalışmalarına yansıtmıştır. Onun çalışmalarında bahsini ettiğimiz ilmi mirasın geliştiğini ve metodik olarak yeni kazanımlara ulaştığını dahası bu çalışmalarda müellifin bizzat kendisi tarafından geliştirilen yeni fikirlerin de olduğunu görmek mümkündür. İşte bu gelenekler Türk dillerinin yapısının, kültürünün, el yazması kültür miraslarının ve Türkoloji biliminin tarihi ile şarkiyat ilminin gelişmesine, araştırılmasına hizmet etmiş ve etmektedir.

Andrey Nikolayeviç'in öğrencileri için hocasının ders notları ve çalışmalarının ilerde birçoğu ilim adamı olacak olan bu öğrencilerin çalışmalarına hayat verdiğini anlamak ve değerini bilmek çok zordur. Fakat Andrey Nikolayeviç'in dersleri onlar için her zaman ilme karşı duyulan alâkanın yüksek okulu olarak çok çalışma ve ilme sadık olmayı öğretmiştir.

Bu öğrenciler için Andrey Nikolayeviç gibi büyük bir ilim adamı haricinde Türkoloji'ye ve ilime sadık başka bir örnek olmamıştır. İşte bu yüzden ülkemizin farklı şehirlerinde ve farklı Türkoloji alanlarında çalışan Andrey Nikolayeviç ekolinden yetişen ve kendilerini onun tarafından açılan Türkoloji okulunun mezunu sayan birçok Türkolog vardır.

³ Sm.: Vekilov A. P., İvanov S. N. **Andrey Nikolayeviç Kononov.** - V kn.: İssledovaniya po filologii stran Azii i Afriki. L., 1966, s. 10.

Andrey Nikolayeviç; Sovyet Türkologlar Komitesinin başkanı ve Sovyet Türkolojisi'nin temellerini atan en büyük isimlerden birisidir.

Onun birçok öğrencisi ve meslektaşı böyle bir jübile gününde onun Millî Türkoloji için çalışmasını, daha fazla çalışmasını arzu etmektedir.

SSCB İlimler Akademisinin Üyesi Prof. Dr. A. N. Kononov'un Yayımlanan Çalışmalarının Listesi :

1934

Grammatika Sovremennogo Turetskogo Yazıka, L., 1934, 263 str. (Sovmestno s X. Dcevdet-zade).

1935

Turetskaya Hrestomatiya Dlya III i IV Kursov, L., 1935 (Sovmestno s X. Dcevdet-zade, S. S. Dcikiya, X. M. Tsovikyanom).

1937

[Rets. Na Kn.:] "S. Nuzhet, Samih Rifat (Hayatı ve Eserleri)", -*Bibliografiya Vostoka*, Vıp. 10, M.-L., 1937, str. 165.

1938

Uçebnoe Zadanie Po Turetskomu Yazıku, M., 1938, 19 Vıpuskov (Sovmestno s M. D. Aliyevim i D. A. Magazanikom).

1939

"Turetskaya Glagolnaya Forma na **mış**",- *Uç. Zap. LGU*, No 20, Seriya Filoloğeskih Nauk, vıp. 1, L., 1939, str. 34-49.

1941

"Grammatika Turetskogo Yazıka", M.-L., 312 str. [Rets. Na kn.:] N. K. Dmitriev, *Stroy Turetskogo Yazıka*, L., 1939,-SB, t. II, 1941, str. 299-301.

[Rets. Na kn. :] P. S. Bokarev, *Voennyı Turetsko-Russkiy i Russko-Turtskiy Slovar*, M., 1940, -Sb, t. II, 1941, str. 309-311.

1943

Uçebnik Turetskogo Yazıka, Çast Pervaya, [b. m.], 1943, 213 str. [sovmestno s D.A. Magazanikom ve Ş. S. Aylyarovim].

1944

"Turetskoe Deepriçatie **diye**", *Roboçaya Hronika İV AN. SSSR*, vıp. II. Taşkent, 1944, str. 25-27.

[Rets. Na kn.:] A.P. Potseluevskiy, "Osnovı Sintaksisa Turkmenskogo Literaturnogo Yazıka", Aşhabad, 1943,-*Raboçaya Hronika İV AN SSSR*, vıp. I, Taşkent, 1944, str. 25.

1945

[Rets. Na kn. :] A. Caferoğlu, *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme*, İstanbul, 1940, SB, t. III, 1945, str. 301-302.

1946

"O Sintaksıçeskih Funktsiyah Formı **teyin-tiyin**", -"Belek S. E. Malovu", Frunze, 1946, str. 44-46.

* *Tyrkologıçeskiy Sbornik k Şestidesyatiletıyu A.N. Kononova*, İzdatelstvo "Nauka" Moskva, 1966.

1947

“İz İstorii Grammatičeskoj Razrabotki Turetskogo Yazıka v Turtsii”, -*Trudi MİV*, No 4, M., 1947, str. 97-104.

1948

Alişer Navoi, *Vozlyublenniy Serdets*. Svodniy Tekst Podgotovil A.N. Kononov, M.-L., 1948, 177 str.

Grammatika Uzbekskogo Yazıka, Taşkent, 1948, 284 str.

1949

“Opit Analiza Termina **turk**”, - *SE*, No 1, 1949, str. 40-47.

“Pamyati Tyurkologa Professora A. P. Potseluyevskogo. 1894-1948” [Sovmestno s S. E. Malovim], -*LAN*, otd. lit. i yaz., t. 8 1949, vip. 1, str. 83-84.

“Etimologiya Slov **dagil, nye, yest, nye**”, -*SB*, t. VI, 1949, str. 97-101.

1950

“Formirovaniye Turetskogo Natsionalnogo Yazıka”, - *Tezisi Dokladov po Seksii Vostokovedčeskih Nauk Nauçnoy Sessii LGU, L.*, 1950, str. 5-9.

1951

“Pamyati A. P. Potseluyevskogo”, -*Uç. Zap. Aşhabadskogo Gosudartsvennogo Pedagogičeskogo İnstituta*, t. IV, 1951, str. 161-165.

Poslelogi v Sovremennom Uzbekskom Literaturnom Yazıke, Taşkent, 1951, 43 str.

“Proishodeniye Proşedşego Kategoričeskogo Vremeni”, -*Tyurkologičeskiy Sbornik*, t. I, M. -L., 1951, str. 112-119. [Red. :] A. D. Celtyakov, *Turetskaya Hrestomatiya, L.*, 1951.

[Red.:] S. E. Malov, *Pamyatniki Drevnetyurskoy Pismennosti*, M. -L., 1951.

[Red.:] *Tyurkologičeskiy Sbornik*, t. I, M. -L., 1951.

1952

“Voprosı İzüçeniya Turetskogo Yazıka v Svete Trudov İ.V. Stalina po Yazıkoznaniyu”, -*Uç. Zap. İV AN SSSR*, t. IV, 1952, str. 147-164.

Sobraniye Vostoçnih Rukopisey Akademii Nauk Uzbekskoy SSR [Sovmestno s Drugimi], t. I, Taşkent, 1952.

1953

“İz İstorii İzüçeniya Turetskogo Yazıka v Rossii (Do XX Stoletiya)”, -*Tezisi Dokladov po Seksii Vostokovedčeskih Nauk Nauçnoy Sessii LGU, L.*, 1953, str. 4-9.

“İz İstorii Oteçestvennoy Tyurkologii”, -*Uç. Zap. İV AN SSSR*, t. VI, 1953, str. 269-275.

“O Soyuznom Slove **diye** v Turetskom Yazıke”, -*sb. Akademiku Vladimiru Aleksandroviçu Gordlevskomu k ego Semidesyatipyatiletıyu*, M., 1953, str. 137-144.

1954

“O Pronominalizatsii v Turetskom Yazıke”, *Dokladi Sovyetskoy Delegatsii na XXIII Mecdunarodnom Kongresse Vostokovedov, Sektsiya Altaistiki*, M.-L., 1954, str. 7-23 [str. 24-39, to ce na Angliyskom Yazıke].

“O Semantike Slov **kara** i **ak** v Tyurkskoy Geografičeskoj Terminologii”, *İzvestiya Otdeleniya Obşestvennih Nauk Akademii Nauk Tadçikskoy SSR*, No 5, Stalinabad, 1954, str 83-85

“Tyurkskiye Etimologii”, -Uç. Zap. LGU, No 179, Seriya Vostokovedçeskih Nauk, vip. 4, 1954, str. 268-280.

Sobraniye Vostoçnih Rukopisey Akademii Nauk Uzbekskoy SSR [Sovmestno s drugimi], t. II, Taşkent, 1954.

[Rets. Na kn. :] G'1'b U. G'1'bov, “Turkska Gramatika Sofiya”, 1949, -Uç. Zap. LGU, No 179, Seriya Vostokovedçeskih Nauk, vip. 4, 1954, str. 338-343.

1955

“A. P. Potseluyevskiy”, -*BSE*, izd. 2, t.34, M., 1955, str. 302.

1956

Grammatika Sovremennogo Turetskogo Yazıka, M. L., 1956, 569 str.

“Krupneyşiy Tsentr Sovyetskogo Vosotokovedeniya”, -*Vestnik Vişşey Şkoli*, No 2, M., 1956, str. 32-36.

“O XXIII Mecdunarodnom Kongresse Vostokovedov. Sektsiya Altaistiki”, -*Kratikiye Soobşeniya İV AN SSSR*, t. XXII, 1956, str. 84-85.

“O Slojnopodçinenom Bessoyuznom Predlojenii v Turetskom Yazıke”, -*Kratikiye Soobşeniya İV AN SSSR*, t. XXII, 1956, str. 13-18.

“Stoletiye Vostoçnogo Fakulteta Lenigradskogo Universiteta (1855-1955)”, -*SV*, No 2, 1956, str.83 – 90.

(Rets. Na kn.:) E. V. Sevortyan, *Fonetika Turetskogo Literaturnogo Yazıka*, M.: 1955, -*VYA*, No 3, 1956, str. 134 – 138.

1957

“Vostoçniy Fakultet Lenigradskogo Universiteta (1855-1955)”, -*Vestnik LGU*, No 8, 1957, str 5 – 22.

“VII Kongress Turetskogo Lingvistiçeskogo Obşetva”, *SV*, t. IV, 1957, str. 195 – 197.

“Rodoslovnaya Turkmen. Soçineniye Abu-l-Gazi, Hana Hivinskogo”, -*Tezisi Dokladov i Soobşeniy Pervoy Vsesoyuznoy Konferentsii Vostokovedov*, Taşkent, 1957, str. 295 – 297.

(Predisl., prim., red.:) S.S. Mayzel, *İzafet v Turetskom Yazıke*, M. – L., 1957.

1958

Vostokovedeniye (1724-1802), İstoriya Akademii Nauk SSSR, t. I, M. – L., 1958, str. 406-410.

K Etimologii Slova **ogul 'sin'**, -*Filologiya i İstoriya Mongolskih Narodov. Pamyati Akademika Borisa Yakovleviça Vladimirtsova*, M., 1958, str.175 – 176.

“O Pronominalizatsii v Turetskom Yazıke”, -*Voprosı Grammatiki i İstorii Vostoçnih Yazıkov*, M. – L., 1958, str. 169 – 188.

“Pamyati Sergeya Efimoviça Malova (1880-1957)”, -*Nauçniye Dokladi Vişşey Şkoli. Filologiçeskiye Nauki*, 1958, No 1, str. 172-174.

“Reç na Plenarom Zasedanii Pervoy Nauçnoy Konferentsii Vostokovedov”, -*Materiali Pervoy Nauçnoy Konferentsii Vostokovedov v g. Taşkente*, 1958, str. 225-227.

Rodoslovnaya Turkmen. Soçineniye Abu-l Gazi, Hana Hivinskogo, M. –L., 1958, 192+94 str.

“Soçineniye Abu-l Gazi, Hana Hivinskogo, kak İstoçnik dlya İstorii Turkmen i kak Pamyatnik Uzbekskoy Literaturı i Yazıkı”, -*Materialı Pervoy Nauçnoy Konferentsii Vostokovedov v g. Taşkente*, Taşkent, 1958, str. 906-911.

1959

“O Nekotorih Voprosah Dalneyşego Razvitiya Tyurskogo Yazıkoznaniya v SSSR”, -*Vestnik Akademii Nauk SSSR*, 1959 No 5, str. 140-141.

“Reforma Alfavita v Turtsii”, -*Uç. Zap. LGU*, No 282, Seriya Vostokovedçeskikh Nauk, vip. 11, 1959, str. 158-169.

“Trzydziestolecie Reformu Alfabetu ve Turcje (Z Historii Zagadnienia)”, -*Przeglad Orientalistyczny*, 1959, No 2, str. 123-134.

1960

Vostoçnyy Fakultet Leningradskogo Universiteta, -“Vostokovedeniye v Leningradskom Universitete”, L., 1960 (*Uç. Zap. LGU*, No 296, Seriya Vostokovedçeskikh Nauk, vip. 13)

[Predsil.:] L. Z. Budagov, *Sravnitelny Slovar Turetskogo Tatarskih Nareçiy*, t. I, str. III-IV, M., 1960.

Grammatika Sovremennogo Uzbekskogo Literaturnogo Yazıkı, M. L., 1960, 446 str.

“K İstorii Russkoy Tyurkologii (do XIX v.)”, -*İssledovaniya po İstorii Kulturi Narodov Vostoka*. Sb. V Çest Akademika Yusifa Abgaroviça Orbeli, M. L., 1960, str. 202-214.

“Nekotoriye Voprosı İzuçeniya İstorii Otoçestvennogo Vostokovedeniya”. *XXV Meçdunarodnyy Kongress Vostokovedov*. M., 1960, 31 str. [to ce na Angl. yaz]

Sobraniye Vostoçnih Rukopisey Akademii Nauk Uzbekskoy SSR [Sovmestno s drugimi], t. V, Taşkent, 1960.

“Tyurkologiya v Leningrade (1917-1957)”, -*Uç. Zap. İV AN SSSR*, t. XXV, 1960, str. 278-290.

“Türkçede Birleşik Cümle Problemi”, *Türk Dili Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler*, VIII, 1957, Ankara, 1960, s. 175-179.

[Red.:] *İssledovaniya po İstorii Kulturi Narodov Vostoka*. Sb. v Çest Akademika İosifa Abgaroviça Orbeli, M. -L., 1960.

[Red.:] *Uç Zap. İv AN SSSR*, t. XXV, M., 1960, [sovmestno s V. M. Şteynom].

[Red.:] N. İ. Şamilova, *Staryy Turetskiy (Arabskiy) Alfavit*, L., 1960.

1961

[Red.:] S. N. Muratov, *Ustoyçivıye Slovosocetaniya v Tyurkskih Yazıkah*, M., 1961.

[Red.:] E. N. Nadcip, *Horezmi. Muhabbat-Name*, M., 1961 (Pamyatniki literaturı narodov Vostoka. Teksti. Malaya seriya, IV).

1962

[Red.:] S. N. İvanov, *Nikolay Fedoroviç Katanov*, L., 1962.

[Red. Sovmestno s V. M. Cirmunskim, prim.:] *Kniga Moego Deda Korkuta. Oguzskiy Geroiçeskiy Epos*. Perevod V. V. Bartholda, M., -L., 1962.

[Red.:] *Literatura na Yazıkah Stran Azii i Afriki. Annatirovanniy Katalog Novih Postupleniy Biblioteki Akademii Nauk SSSR i Gosudarstvennoy Publiçnoy Biblioteki imeni M. E. Saltıkova-Şedrina*, L., 1962.

[Red.:] M. Hudaykuliyeu, *Podrajatelniye Slova v Turkmenskom Yazıke*, Aşhabad, 1962.

[Red.:] İ.İ. Tsukerman, *Oçerki Kurdskey Grammatiki*, M., 1962.

1963

Tsenıny Trud po Grammatike Starouzbekskogo Yazıka. [Rets na kn.:] A.M. Şerbak, *Grammatika Starouzbekskogo Yazıka*, M. – L., 1962, str. 63-71.

[Rets na kn.:] “İstoriçeskiye Razvitiye Leksiki Tyurkskih Yazıkov”, M., 1961,-*VYa*, No 2, 1963, str. 133 – 141.

[Rets na kn.:] A.M. Şerbak, “Oguz-name. Muhabbat-name. Pamyatniki Drevneuygurskoy i Starouzbekskoy Pismennosti. M., 1959. ego je: Gramatiçeskiy Oçerk Yazıka Tyurkskih Tekstov X – XIII vv. Iz Vostoçnogo Turkestana”, M. – L., 1961,-*Vya*, 1963, No 5, str. 131 – 138.

[Red.:] V.V. Bartold, *Soçineniya*, t. I, t. II, ç. 1, M., 1963, [sovместno s drugimi].

[Red.:] V.S. Garbuzova, *Poeti Srednevekovoy Turtsii*, L., 1963.

1964

“Vostokovedeniye (1803-1860). Vostokovedeniye (1960- 1917)”, *İstoriya Akademii Nauk SSSR*, t. II, M. – L., 1964, str. 218 – 227, 621 – 634.

“Jan Deni (1879-1963)”, *NAA*, No 1, 1964, str. 239 – 240.

[Red.:] G. Abdurahmonov, *Kuşma Gap Sintaksi*, Toşkent, 1964.

[Red.:] V.V. Bartold, *Soçineniya*, t.II, ç. 2, M., 1964, [sovместno s drugimi].

[Red.:] *Alişer Navai, Divan*. İzdaniye teksta, predisloviye i ukazateli L. V Dmitriyevoy, M., 1964.

[Red.:] S.G. Klyaştorıny, *Drevnetyurkskiye Runiçeskiye Pamyatniki kak İstoçnik po İstorii Sredney Azii*, M., 1964.

[Red.:] E.R. Tenişev, *Salarskiye Teksti*, M., 1964.

[Red.:] N.İ. Şamilova, *Hrestomatiya po Turetskoy Literature s Kontsa XIX v. do Naşih Dney*, L., 1964.

1965

“Mahmud Kaşgarskiy i Ego “Slovar Tyurkskih Yazıkov”,-*Filologiya i İstoriya Stran Zarubejnoj Azii i Afriki. Tezisi Nauçnoy Konfertsii Vostoçnogo Fakulteta LGU*, L., 1965, str. 25 – 27.

“Opit Rekonstruksii Tyurkskogo Deepriçastiya na –p/b”,-*VYa*, 1965, 5, str. 100 – 111.

“O Tyurkskom Yazıkoznaniı v Turtsii”, *NAA*, 1965, No 6, str. 221 – 224.

“Kitab-i Dedem Korkut (gramatiçeskiye zametki)”,-*İzv. AN Azerb. SSR*, seriya obş. Nauk, No 4, 1965, [sovместno s drugimi].

[Red.:] L.V. Dmitriyeva, A. M. Muginov, S. N. Muratov, *Opisaniye Tyurkskih Rukopisey İnstituta Narodov Azii*, I. İstoriya, M., 1965.

[Red.:] A.D. Celtyakov, Yu. A. Petrosyan, *İstoriya Prosveşeniya v Turtsii*, M., 1965.

[Red.:] M.S. Mihaylov, *İssledovaniye po Grammatike Turetskogo Yazıka. Perifrastiçeskiye Formı Turetskogo Glagola*, M., 1965.

[Red.:] İ.V. Stebleva, *Poyeziya Tyurkov VI-VIII vekov*, M., 1965.

1966

“Slovo o Nikolaye İosifoviç Konrade (K 75- letiyu so dnya rocdeniya)”, -*İAN*, seriya lit. i yaz., t. XXV, vip. 2, 1966, str. 164-166.

“Mihail Semenoviç Mihaylov (k semidesyatiletiyu so dnya rocdeniya)”, -*NAA*, 1966, No 2, str. 229-230.

[Rets. na kn.:] J. Nemeth, “Die Türken von Vidin, Budapest”, 1965,- *Vya*, 1966, No 2, str. 158-164.

“Zametki Tyurkologa na Polyah “Slovarya Russkih Narodnih Govorov””, -*İAN*, otd. lit. i yaz., t. XXV, 1966, vip. 3, str. 226-229.

AKADEMİSYEN A. N. KONONOV'UN 1980 VE 1985 YILLARI ARASINDA YAYIMLANAN ÇALIŞMALARI

1980

“Aktualniye Problemi Tyurkskogo Yazıkoznaniya v SSSR”: (Doklad na VI plenarnom Zasedanii Sovetskogo Komiteta Tyurkologov 10 III 80). İzlojeniye Doklada. – *Sov. Tyurkol.*, No 2, str. 91-94.

Grammatika Yazıka Tyurkskih Runiçeskih Pamyatnikov VII – IX vv. L., “Nauka”, 1980, str. 255.

“Zametki po Morfologii Turetskogo Yazıka: (I. Forma na **-sındı, -sınlardı**. II. Forma na **-(y)ındı**””. – *Sov. Tyurkol.*, 1980, No 2, str. 14-20.

“Zametki po Morfologii Turetskogo Yazıka: (Modalnost na **-dır**””. – *Sov. Tyurkol.*, 1980, No 3, str. 3-16.

“Semantika i Funksii Glagolnoy Svyazki **turur – turu / -duru – tur/-dur –tu/-du –t/d.**” (Sravnitelno-İstoriçeskiy etyud). – *Sov. Tyurkol.*, 1980, No 5, str. 3-13.

“Tyurkskoye Yazıkoznaniye v SSSR na Sovremennom Etape: İtogi i Problemi”. – V kn.: *Problemi Sovremennoy Tyurkologii: Materialı II Vsesoyuznoy Tyurkologiçeskoj Konferentsii 27-29 Sentyabrya 1976 g.* Alma- Ata: “Nauka”, 1980, str. 12-23.

“Tyurkskoye Yazıkoznaniye v SSSR: İtogi i Perspektivi”. – V kn.: *Yazıkoznaniye: Tezisi Dokladov i Soobşheniy III Vsesoyuznoy Tyurkologiçeskoj Konferentsii 10-12 Sentyabrya 1980, g.* Taşkent: «Fan», 1980, str. 3-5. (Sovmestno s E. R. Tenişevim i E. İ. Fazilovim).

Red.: “Problemi Sovremennoy Tyurkologii”: *Materialı II Vsesoyuznoy Tyurkologiçeskoj Konferentsii 27-29 Sentyabrya 1976, g.* Alma – Ata: “Nauka”, 1980, str. 430. (Sovmestno s dr.).

Red.: *Fragmentı Yugurskoj Versii Biyografii Syuan-Tsana: Perevod, Snoski, Razyasneniya* L. Yu. Tuguşevoy. M.: “Nauka”, 1980, str. 174.

Red.: *Yazıkoznaniye: Tezisi Dokladov i Soobşheniy II Vsesoyuznoy Tyurkologiçeskoj Konferentsii 10-12 Sentyabrya 1980, g.* Taşkent: «Fan», 1980, str. 268. (Sovmestno s dr.).

1981

Mahmud Kaşgarskiy o Tyurkskih Yazıkah. – V kn.: *İstoriya Lingvistiçeskih Uçeniy: Srednevekoviy Vostok.* L.: “Nauka”, 1981, str. 130-142. (Sovmestno s H. G. Nigmatovim)

“Tyurkskoye Yazıkoznaniye v SSSR. İtogi i Perspektivi”. – *Sov. Tyurkol.*, 1981, No 1, str. 3-22. (Sovmestno s E. R. Tenişevim ve E. İ. Fazilovim)

“Sovyetler Birliği’nde Türk Dilbilimi: Sonuçlar ve Sorunlar”. – *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı*. – Bülten, 1978-1979, Ankara, 1981, str. 181-190.

Red.: *Tyurkologičeskiy Sbornik*. 1977, M.: “Nauka”, 1981, str. 296.

1982

“İz İstoriî Kumıkskogo Yazıkoznaniya”. – *Sov. Tyurkol.*, 1982, No 1, str. 48-50.

(İzlojeniyeye doklada na VIII plenarnom zasedanii Sovetskogo Komiteta Tyurkologov 9 Marta 1982 g.). – *Sov. Tyurkol.*, 1982, No 2, str. 99-100.

İstoriya İzüçeniya Tyurkskih Yazıkov v Rossii: Dooktyabrskiy Period. Vıp. 2, dop. i ispr. L.: “Nauka”, 1982, str. 360.

“İmran Sultanoviç Seidov: (K Şestidesyatiletıyü so Dnya Rojdeniya)”. – *Sov. Tyurkol.*, 1982, No 6, str. 96-97. (Sovmestno s N. A. Baskakovım, S. N. İvanovım ve S. G. Klyastormım).

“Sergey Nikolaeviç İvanov: (K Şestidesyatiletıyü so Dnya Rojdeniya)”. – *Sov. Tyurkol.*, No 2, str. 95-97. (Sovmestno A. P. Vekilovım i V. G. Guzevım).

Red.: Kulikova A. M. *Stanovleniye Universitetskogo Vostokovedeniya v Peterburge*. M.: “Nauka”, 1982, str. 207.

Red.: İ. V. Steblev, *Semantika Gazeley Babura*. M.: “Nauka”, 1982, str. 328.

1983

“Akademik İgnatıy Yulianoviç Kraçkovskiy: (K Stoletiyü so Dnya Rojdeniya: 1883- 1951)”. – *İzv. AN SSR. Ser. Lit. i Yaz.*, 1983, cilt 42, No 4, str. 374- 382. a.g.e.: *Pismenniye Pamyatniki i Problemi İstoriî Kulturi Narodov Vostoka: XVII godıçnaya Nauçnaya Sessiya LO IV AN SSSR*. (Dokladı i soobşeniya). 1982 y. M.: “Nauka”, 1983, cilt 1, str. 11-24.

“Eşe Raz o Genezise Tyurkskogo Aorista”. – *Sov. Tyurkol.*, 1983, No 1, str. 3-14.

(İzlojeniyeye Doklada na IX Plenarnom Zasedanii Sovetskogo Komiteta Tyurkologov 10 Marta 1983 g.). – *Sov. Tyurkol.*, 1983, No 3, str. 97.

Predisloviye. – V kn.: *Lingvoetnografiya: (Sbornik Nauçnih Trudov)*. L.: İzd. Geografiçeskogo obşestva SSSR, 1983, str. 3.

“Rossiyskaya Akademiya (1783 – 1841)”: (K 200-letiyü so vremeni uçrejdeniya). – *İzv. AN SSSR. Ser. Lit. i Yaz.*, 1983, sayfa 495 – 517.

“Slovo o H. D. Frene (22 V 1782 – 16 III 1851): K 200-letiyü so Dnya Rojdeniya”. – V kn.: *Pismenniye Pamatnyaki i Problemi İstoriî Kulturi Narodov Vostoka: XVII Godıçnaya Nauçnaya Sessiya LO IV AN SSSR: (Dokladı i Soobşeniya)*. Yanvar 1982 g. M.: “Nauka”, Ç. 1, s.3 – 11.

Red.: Vasilyev D. D. *Korpus Tyurkskih Pamyatnikov Basseyna Eniseya*. L.: “Nauka”, 1983, s. 127.

Red.: *Tolkoviyy Slovar Yazıka Proizvedeniy Alişera Navoi*. T. I. Taşkent: “Fan”, 1983, s. 656.; T. II. Taşkent: “Fan”, 1983, s. 642. (Sovmestno s dr.). Na uz. Yaz.

Red.: Yusuf Balasagunskiy. *Blagodatnoye Znaniye. Literaturniye Pamanyaki*, M.: “Nauka”, 1983. s. 558.

1984

“Aktualniye Problemi Tyurkskogo Yazıkoznaniya”. – *Vopr. Yazıkozna.*, 1984, No 6, s. 3 – 14.

“B. Ya. Vladimirtsov –Ttyurkolog. (1884-1931)”. – *Sov. Tyurkol.*, 1984, No 4, s. 44 – 52.

“Viktoriya Stepanovna Garbuzova. (k Semidesyatiletuyu so Dnya Rojdeniya)”. – *Sov. Tyurkol.*, 1984, NO 3, s. 101-102. (Sovmestno s Š. N. İvanovım).

“Zaklyuçitelnoye Slovo na Plenarnom Zasedanii (III Vsesoyuznoy Tyurkologičeskoj Konferentsii 12 Sentyabrya 1980 g.)” – V kn.: *Folklor, Literatura i İstoriya Vostoka. Materialı III Vsesoyuznoy Tyurkologičeskoj Konferentsii*. Taşkent: “Fan”, 1984, s. 13 – 17.

“Mamedaga Şirali Oğlu Şiraliyev”. (K Semidesyatiletuyu so Dnya Rojdeniya). – *Sov. Tyurkol.*, 1984, No 5, s. 87 – 89.

“Osnovniye Etapı İzüçeniya Tyurkskih Yazıkov v Rossii. Dooktyabrskiy Period. Vostokovedeniye, 9. Filologičeskiye İssledovaniya”. *Uçen. Zap. Lenigr. Un-ta*, No 412. Ser. Vostokovedçeskih nauk, vip. 25, 1984, s. 64 – 76.

“Reorganizatsiya Turetskogo Lingvistiçeskogo Obşestva. Novoye Nauçnoye Obşestvo Turtsii”. *Sov. Tyurkol.*, 1984, No 3, s. 75 – 83.

“Svyaz Kultur”. – *İzvestiya*, 1984, 21 iyunya.

“Sergey Nikolayevič İvanov. – Vostokovedeniye, 9. Filologičeskiye İssledovaniya”. *Uçen. Zap. Lenigr. Un-ta*, No 412. Ser. Vostokovedçeskih Nauk, vip. 25, 1984, s. 3 – 6. (Sovmestno s A. P. Vekilovım i V. G. Guzevım).

“Slovo o A. H. Margulane”. – *Bilim jana Enbek*, Alma-Ata, 1984, No 4, s. 9. Na Kaz. Yaz.

“Tyurkskoye Yazıkoznaniye v SSSR. İtogi i Perspektivi”. – V kn.: *Folklor, Literatura i İstoriya Vostoka. Materialı III Vsesoyuznoy Tyurkologičeskoj Konferentsii*. Taşkent: “Fan”, 1984, s. 24-23. (Sovmestno s E. P. Tenişevım i E. R. Fazılovım). Na Uzb. Yaz.

Red.: *Sravnitelno-İstoriçeskaya Grammatika Tyurkskih Yazıkov. Fonetika*. M.: “Nauka”, 1984, s. 484.

Red.: *Tolkoviy Slovar Yazıka Proizvedeniy Alişera Navoi*. T. III. Taşkent: “Fan”, 1984, s. 622. (Sovmestno s dr.) Na uzb. yaz.

Red.: *Tyurkologičeskiy Sbornik*. 1978. M.: “Nauka”, 1984, s. 269.

Red.: *Folklor, Literatura i İstoriya Vostoka. Materialı III Vsesoyuznoy Tyurkologičeskoj Konferentsii*. Taşkent: “Fan”, 1984, s. 422. (Sovmestno s dr.)

1985

Çetvert Veka Seriynih Publikatsiy Pismennih Pamyantnikov Vostoka. *Narodı Azii i Afriki*, 1985, No 2, s. 155 – 168. (Sovmestno s O.K. Dreyyerom, E.N. Temkinim, S.S. Tselnikerom).

Rets.: Baskakov A. N. *Predlojeniyeye v Sovremennom Turetskom Yazıke*. M.: “Nauka”, 1984, s. 200. – *Sov. Tyurkol.*, 1985, : No 1, s. 90 –92.

Rets.: *Turetsko-Russkiy Slovar. (Neologizmi)*. Sostavitel Antelava G. İ., Tbilisi: “Metsniyereba”, 1985, s. 167. – *Sov. Tyurkol.*, 1985, No 2, s. 86 – 87.

Red.: Baskakov H. A. *Tyurkskaya Leksika v “Slove o Polku İgoreve”*. M.: “Nauka”, 1985, s. 207.

Red.: “Voprosı Sovetskoj Tyurkologii. IV Vsesoyuznaya Tyurkologičeskaya Konferatsiya. 10 – 12 Sentyabrya 1985 g.” Aşhabad. *Tezisi Dokladov i Soobşeniy*. Aşhabad, 1985, s. 337. (Sovmestno s dr.)

Red.: Petrosyan Yu. A. *Turetskaya Publitsistika Epohi Reform v Osmanskoy İmperii*. (Konets XVIII – naç. XX vv.). M.: “Nauka”, 1985, s. 144.

Red.: *Tyurkologičeskiy Sbornik. 1979*. “Osmanskaya İmperiya: Problemi İstorii i İstoçnikovedeniya”. M.: Nauka, 1985, s. 173.

EKLER*

Zadaçı Kafedrı Tyurkskoy Filologii. (İzlojeniya Doklada na Zasedanii Uçenogo Soveta Vostoçnogo Fakulteta LGU). – *Vestn. Lenigr. Un-ta, 1951, No 7, s. 108–109.*

Voprosı İzuçeniya Turetskogo Yazıka. – Uçen. Zap. İn-ta Vostokovedeniya AN SSSR, 1952, t. IV, s. 147-164.

**Çeviren: Kemal GÖZ, Gülmira RISKULOVA,
Aziza DJEKŞENOVA**

---

* K “Hronologičeskomu ukazatelyu trudov A. N. Kononova”. – V kn.: Andrey Nikolaeviç Kononov: Materialı k Bibliografii uçenih SSSR. Ser. Lit. İ Yaz. M.: “Nauka”, 1980, vıp. 13.